

Κλερ Κίγκαν

«Ένας κόσμος απαλής, βελούδινης λάσπης»

Οι μοναχικοί ήρωες της ιρλανδής βασίλισσας της μικρής φόρμας κρύβουν μυστικά και απροσμέτρητα πάθη, χαίνουσες πληγές εντός τους

ΓΡΑΦΕΙ Η ΝΤΙΝΑ ΣΑΡΑΚΗΝΟΥ

Το πρώτο βιβλίο της πολυβραβευμένης ιρλανδής συγγραφέως Κλερ Κίγκαν (1968), με τίτλο *Ανταρκτική*, κυκλοφόρησε πρόσφατα από τις Εκδόσεις Μεταίχμιο, σε μετάφραση της Μαρτίνας Ασκητοπούλου. Πρόκειται για μια συλλογή διηγημάτων η οποία πρωτοεκδόθηκε το 1999 όταν η Κίγκαν ήταν 31 ετών και αποτέλεσε ένα εντυπωσιακό ντεμπούτο. Απέσπασε το Rooney Prize for Irish Literature και το Βραβείο William Trevor καθιερώνοντας τη συγγραφέα ως δεξιότεχνη της μικρής φόρμας.

Αυτές οι δεκαπέντε, βαθιά υπαινικτικές, ιστορίες δεν συνιστούν μόνο αφηγηματικές αποτυπώσεις της πραγματικότητας, αλλά λεπταίσθητες διανοίξεις του ανθρώπινου ψυχισμού. Γραμμένες με πυκνότητα και ακρίβεια, με λέξεις που συναρμολογούν στιγμιότυπα στις ζωές των χαρακτήρων, με μια ζηλευτή οικονομία στην καταγραφή της λεπτομέρειας, από τα βλέμματα ως τις σιωπές, δίνοντας σε κάθε μία από αυτές την αρμόζουσα βαρύτητα, έτσι ώστε όλες μαζί να αποδίδουν το βιωματικό φορτίο της αλληλοσυμπλήρωσης.

Στη φαινομενική πρεμία που υπάρχει στο αφηγηματικό σύμπαν της Κίγκαν παραμονεύει πάντα μια αδιόρατη, υποδόρια απειλή, ικανή να τα σαρώσει όλα, να ανατρέψει ισορροπίες και να φέρει την καταίγδα, να κάνει την ελπίδα να σβήσει. Στο διήγημα *Αγάπη μες στα αγριόχορτα*, γράφει χαρακτηριστικά: «[...] Σταδιακά το κακό όνειρο ξεθώριασε. Η πράσινη κουρτίνα και το παράθυρο ξανατυλίχτηκαν στο βάθος των αναμνήσεών της, η υπόσχεση όμως σπινθήριζε σαν λαμπερή λεπίδα στο μυαλό της [...]».

Οι ήρωές της είναι μοναχικοί άνθρωποι που δεν αποκαλύπτονται εύκολα. Κρύβουν μυστικά και απροσμέτρητα πάθη, χαίνουσες πληγές εντός τους. Μοιάζουν να έχουν επιλέξει μια εσωτερική «παράλυση». «[...] Η Κορντέλια αγαπούσε πολύ τη μοναξιά της. Αρχισε να διαβάζει αργά μες στη νύχτα, έπαιζε πιάνο, έκανε εξάσκηση παίζοντας πολύ απλές μελωδίες. Μιλούσε μόνη της, άρθρωνε ασυνάρτητες προτάσεις χωρίς ντροπή στα άδεια δωμάτια. Σιγά σιγά η Κορντέλια έγινε ερημίτσα. [...]».

Η Κίγκαν κατασκευάζει προσεκτικά ένα κλίμα υπόγειας παρακμής και χθόνιας έντασης, όπου οι λεπτομέρειες, οι σιωπές και οι υπαινιγμοί αποκτούν τεράστια σημασία. Χαρακτηριστικό είναι το πρώτο και ομώνυμο της συλλογής διήγημα, όπου η ηρωίδα κυριολεκτι-

κά βουλιάζει στη σιωπή της ματαιώσης που έφερε η μετατροπή ενός ονείρου σε εφιάλτη, η κόλαση που προκλήθηκε από την κατάλυση ενός οικείου παραδείσου, με τον χρόνο να αργοκυλά βασανιστικά και ατέρμονα. «[...] Κοίταξε το ρολόι στο κομοδίνο του, τους κόκκινους αριθμούς να διαδέχονται ο ένας τον άλλο. Ο γάτος την παρατηρούσε, τα μάτια του μαύρα σαν κουκούτσια. Σκέφτηκε την Ανταρκτική, το χιόνι και τον πάγο, και τα σώματα των νεκρών εξερευνητών. Κι έπειτα σκέφτηκε την Κόλαση κι έπειτα την αιωνιότητα [...]».

Το ανεκπλήρωτο των ονείρων και η διάψευση αποτελούν κεντρικό μοτίβο των δεκαπέντε διηγημάτων. Οι χαρακτήρες της Κίγκαν αναμετρώνται με τις προσωπικές τους επιθυμίες και συχνά παρασύρονται από αυτές και οδηγούνται σε καταστάσεις ανεξέλεγκτες. Στο *Όπου τα νερά είναι πιο βαθιά* το αδόκητο τέλος θα έρθει στην πιο ασφαλή αγκαλιά αλλά θα είναι αργά όταν το μικρό αγόρι καταλάβει τον κίνδυνο, όταν θα αντληφθεί τα «[...] βαθιά, μαύρα νερά και από κάτω ένας κόσμος απαλής, βελούδινης λάσπης [...]». Στο εξαιρετικό *Το λογύδριο αλά Τζίντζερ Ρότζερς* η ηρωίδα θα ενθλιωθεί με τη βαριά συναίσθηση των φόβων που караδοκούν όταν «ο άνεμος ξεφυσάει στις κορφές των δέντρων». Στις *Καταιγίδες*, οι ήρωες θα μάθουν ότι «πρέπει να αποδεχτείς το χειρότερο δυνατό σενάριο, μόνο τότε θα είσαι έτοιμος για οτιδήποτε». Η Κόρα, η

Η φύση είναι σημαντική στην αφήγηση της Κίγκαν. Η ιρλανδική ύπαιθρος παρέχει το τραχύ σκηνικό όπου η ομορφιά είναι υπαρκτή αλλά σκοτεινή. Το ίδιο και ο αμερικανικός Νότος, με την υγρή και βαριά ζέστη να καθορίζει τις αποφάσεις των ηρώων

ταμίας που τραγουδάει θα πάρει τη θέση της μητέρας όταν «[...] στο απέναντι σπίτι [...] γιαπωνέζικα φαναράκια κρέμονται σαν ψεύτικα φεγγάρια από τα παράθυρα. Έχουν όμορφες αποχρώσεις του ροζ, της ντροπής και του κίτρινου της κρέμας [...]» και κρύβουν ειδική μυστικά. Ακολουθεί το διήγημα με τον τίτλο *Εγκαύματα*, όπου οι ήρωες θα προσπαθήσουν να αφήσουν πίσω τους το παρελθόν, μόνο που για να γίνει αυτό θα πρέπει πρώτα να αντιμετωπίσουν τις συνθήκες που το δημιούργησαν και να αποδεχτούν το κόστος. Στο *Περίεργο όνομα για ένα αγόρι* και στο *Ανέβα αν τολμάς* οι ήρωες θα καταλάβουν πως ό,τι συμβαίνει, συμβαίνει πολύ γρήγορα, αφού το χέρι που σε σπρώχνει «[...] δεν ρωτάει αν είσαι έτοιμος απλώς τους σπρώχνει [...]» και όλα αλλάζουν.

Η φύση είναι σημαντική στην αφήγηση της Κίγκαν. Η ιρλανδική ύπαιθρος παρέχει το τραχύ σκηνικό όπου η ομορφιά

Με κάθε νέο έργο της η Κλερ Κίγκαν αποδεικνύει ότι δικαίως θεωρείται η ιρλανδή βασίλισσα της μικρής φόρμας, μια πολύπλευρη φωνή που κατανοεί σε βάθος τους χαρακτήρες της

είναι υπαρκτή αλλά σκοτεινή. Το ίδιο και ο αμερικανικός Νότος, με την υγρή και βαριά ζέστη να καθορίζει τις αποφάσεις των ηρώων. Στα διηγήματα που ακολουθούν ο χρόνος είναι επίσης ένας καταλυτικός παράγοντας στην προσπάθεια των ηρώων να ελέγξουν τα συναισθήματά τους και να τιθασεύσουν την αγωνία και την ένταση. Στα διηγήματα *Αντρες και γυναίκες*, και *Οι αδελφές*, με τον ευρηματικό συμβολισμό των μαλλιών και την αιώνια πάλη επικράτησης ανάμεσα σε δύο αδελφές, στο *Μυρωδιά χειμώνα*, και στο *Φύλαγε τα ρούχα σου* και στο τελευταίο της συλλογής με τον τίτλο *Σπειαλιτέ*, με τον Φρανκ Κόρσο σε ένα σπίτι που μοιάζει με νεκροτομείο, οι χαρακτήρες ζουν σε μια αγωνιώδη υπαρξιακή ένταση και επανεκτίμηση των ορίων τους, καθώς

αντιλαμβάνονται την πραγματική τους κατάσταση σε σχέση με όσα προκάλεσαν. Η ένταση κυριολεκτικά τους καταπνίγει. Το ανεκπλήρωτο των επιθυμιών, το βάρος της σιωπής που ενστερνίστηκαν, το πεπρωμένο που συνθλίβει, όλα γίνονται ένας ρωμαλέος και σφικτός αφηγηματικός ιστός που εισάγει τον αναγνώστη στα βάθη μιας αφηγηματικής δίνης.

Σε κάθε ιστορία της Κίγκαν το φως εναλλάσσεται με το σκοτάδι και το αντίστροφο και ο αναγνώστης, κλείνοντας το βιβλίο, μένει με τη βαθιά αίσθηση του ρίγους για την ανθρώπινη φύση και τις σκληρές αλήθειες της.

Η Ντίνα Σαρακινού είναι συγγραφέας, διευθύντρια του λογοτεχνικού online περιοδικού Literature.gr και πρόεδρος του PEN Greece

Claire Keegan
ΑΝΤΑΡΚΤΙΚΗ
Μτφ. Μαρτίνα Ασκητοπούλου
Εκδ. Μεταίχμιο,
2024, σελ. 296
Τιμή 15,50 ευρώ